

»Partabrávamarmarknaður og eginpeningsviðurskipti« - eitt flopp?

Nógv klók høvd hava nýtt tíð og pening til at kanna m.a. um grundarlag er fyri einum partabrávamarmarknaði í Føroyum. Frágreiðing er skrivað um hesi viðurskipti (juni 1997). Tað er sera positivt, at fakfólk taka seg saman og kanna hesi viðurskipti. Tey eiga tókk uppi-borna fyri at brúka orku til hesi viðurskipti.

Tíverri framgongur ikki greitt hvønn setning egin-peningsnevndin hevur fingið. Hesin hevði gjørt tað munandi lættari hjá lesar-num at tikið støðu til tað skrivaða tilfari. Sum dømi uppá at lesarin er í iva um setningin kann nevast at á blaðsíðu 4, 1.2. Endamálið við nevndararbeiðnum verður skrivað: »Stóru partur av vinnuvirkjunum liða undir, at eginognin er ov lítil. Tað er helst eisini soleiðis, at virðingin fyri egin-kapitalgrundarlagnum, sum týðandi fortreyt fyri menningar-møguleikum hjá einum virki, í mong ár hevur verið ov lítil«.

Nú er hetta við virðingina nakað fleiri partar skulu taka støðu til. Ikki minst peningastovnarir. Tað er positivt at peningastovnarir nú leggja stórri dent á virðingina fyri eginpening-inum. Harafturat tykir mær at frágreiðingin leggur alt ov lítlan dent á at egin-peningurin eisini stavar frá at lønsemi hjá virkinum er flagi. Fígging ella ikki fígg-ing, so er lønsemið loys-unarorðið.

Tá hetta er sagt, so kann okkurt verða lagt afturat. T.d. kann týðningurin av tí sum er gjørt, verða settur upp móti tí ein kundi væntað at fingið burtúr. Tað kann hóast alt ikki vera soleiðis, at fólk ikki eru greið yvir at solvensurin (styrkin) hjá vinnulívi okkara er so gott sum null. Ein kann bert fara út á gótuna, so sær ein, at livildurin á bilum okkara er lækkaður munandi. Samstundis sum livildurin hjá framleiðslu-amboðnum økist. Bankin ger fløgur í bilar, men held-

ur fingarnar langt burtur frá vinnulívinum. Og umboð fyri m.a. P/F Føroya Banka og Føroya Sparikassa hava verið við í arbeiðsbólkinum!

Sjálvandi eru flestu okkara greið yvir, at hetta við eginpeninginum, er ein av størstu trupulleikum okkara. Men høvudstrupulleik-in stingur djúpari. Grund-leggjandi trupulleikin er ikki eginpeningur og parta-brávamarmarknaður (hetta kundu hovundarnir gjørt meira burtúr). Tað er her miseran ella óluckan er. Tann sum trýr, at eginpen-ingurin er ein trupulleiki, fer skeivur. Eginpeningurin skal nokk koma. Kapital-urin hevur altíð funnið sitt pláss, har hann trivst best. Nei, talan er um ein grund-leggjandi trupulleika, sum eitur lønsemi.

Vit kunnu gera bæði grunnar, sum skulu veita stuðul, og vit kunnu gera partabrávamarmarknað. Og vit kunnu skipa viðurskiptini, sum vit ynskja. Einku av hesum loysir nakran trupul-leika. Viðvíkjandi parta-brávamarmarknaðinum eru jú púra greitt, at talan er um útbøð og eftirspurning. Tað at egin er, er besta prógv fyri, at tað ikki er brúk fyri hesum. Eftirspurningurin eftir partabrávum er ikki til staðar. Tískil verður virði, sum ætt er, sett til null. Tað er ein illúsið at seta annað virðið á partabrávini. Sjálv-ur havi hug til at spyrja hov-undarnir um teir ikki minn-ast 5 ár aftur í tíðina. Sárini frá húsaganginum eru ikki grodd, og menn leggja bræneggið út við tosi um partabrávamarmarknað.

Sjálvir siga teir í frá-greiðingini: solvensurin er næstan ikki til at fáa eyga á. Taki eg munin ov fullan um eg sigið, at frágreiðingin er eitt akademiskt flopp?

Tað at selja partabráv er nær tenkt at tí at virki, sum selir partabrávini, skal nýta peningi til fløgur. Og her á landi er talan um fiskivinnu. Talan er her um at fáa kon-tantir í kassan, sum skulu

nýtast til m.a. maskinur um-borð á fiskiskipunum og á virkjunum á landi. Hvussu kann ein skrivað eina frá-greiðing, sum næstan ikki nevni, at høvudsvinna okkara liggur í andaleypi. Og at egin við síni fullu fimm eigur at seta eina krónu í hesa vinnu (hvat heldur eigin sjálvandi ger).

Sostatt er tað mín hugsan, at ein heldur eigur at nýta orkuna uppá at finna vegir til lønandi vinnu enn at nýta orkuna uppá fíggingartrupul-leikar.

Vit hava nevnliga ongur fíggingartrupulleikar. Besta dømi uppá hetta er Fiska-virking. Eingin, hóast milli-ardir vóru tókar, hevði hug til at seta pening í okkara høvudsvinna (hetta eru um-boðini fyri peningastovnarir í Eginpeningsnevndini óiva greiðir yvir). Tískil noyddist ein almennur grunnur at seta pening í. Hetta fyri at landið ikki skuldi fara á húsagang enn einaferð. Undirritaði visti á trupulleikarnar í eini sam-røðu við Sosialin tann 10. okt. í fjór. Síðan tá hava vit m.a. fingið roknskapin hjá Fiskasøluni. Støðan bert versnar. Og vit fara at kanna møguleikarnar fyri placer-ing av peningi innanlands? Sjálvur vil eg ráða einum og hvørjum at halda fingr-arnar langt burtur frá fiski-vinnunum. Hetta í tí líki hon í dag verður ríkin.

Tað er tí ikki - í hesum samanhangi - minni skel-landi at lesa í Sosialinum 19.06. 97 á síðu 5: Einasta vit hava til fløgur, er tað, vit hava avskrivað og tað røkkur ikki so langt sum til tær fløgur, sum eru neyðugar í mask-inur og fyri at lúka ES krøvini. Vit tjena alt ov lítið til at hugsa um stør-vegis annað sigur hann. Ordini eigur stjórnin á Kósavirkinum Johan Páll Joensen

Leggið til merkis, at Jógvan P. Joensen sigur »tað røkkur ikki so langt sum til tær fløgur...«. Torir

nakar at tosa um lønsemið, er mín viðmerking.

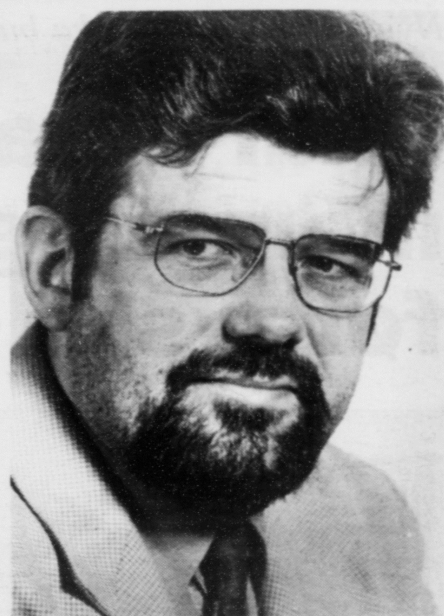
Pseudoproblemloysn er eitt hugtak, sum kann nýtast, tá ein ikki fær fætur í ætta endanum. Men Johan Páll Joensen skerur tað púra greitt út í papp: lønsemið er null. Tí er tað ein parodi at tosa uttanum - um parta-brávamarmarknað. Hinvegin skal evnið takast fram. Men tá tað er aktuelt. Og tað er avgjört ikki í dag. Trupul-leikin við at taka eitt tilíkt evni fram er, at fólk vænta at nakað fer at henda á hes-um øki. Men tað fer tað ikki fyribils.

So kærur starvsfelagar. Hava tit stundir, roynið at loysa tann grundleggjandi trupulleikan, nevnliga løn-semið. Tá hetta er loyst, kann farast undir parta-brávamarmarknað o.s.v.. Fak-liga er uppgávan um løn-semið nógv meira aktuelt eftir mínum tykki. Og so hevði raðfylgjan verið tann ættað.

Men tá ein er so kritiskur, so ein væl ein treyt, at ein hevur eitt boð uppá hvussu vit loysa upp fyri hesum. Og eitt boð er - í hvussu er. Vit eiga at venda trupulleik-an á høvðið - les hug-burðsbroyting. Talan er ikki um hvat vit kunnu fiska og hvussu nógv. Men talan er um, hvussu vit fáa fatur á virðinum fyri fisk okkara.

Tað er her uppgávan hjá okkum er. Hvussu kunnu vit framleiða og útflyta eina vøru kundin gleðiliga við gjaldað nógv fyri. Tí hann fær góðsku. Tað vil siga, at tað er framleiðslulíðið, vit skulu hava fatur á. So kann ein tosað um eginpening og partabrávamarmarknað, um ein hevur hug. Hava vit ikki vørna, er alt annað líka-mikið.

Nú um dagarnar hava vit hoyrt um jólamannin í Tinganesi. At halda fram í sama spori, sum vit hava gjørt, er eigin loysn. Duga menn ikki at siggja, at manglandi lønsemi skyldast trupulleikum í framleiðslu-ni? Tað at Tinganes nú skal til at geva nýggj skip til

vinstru og høgru loysir bert ein trupulleika - nevnliga at meðalaldrin á fiskiskip-unum lækkar. Men hesum livir eigin av. Enn einaferð eitt dømi um pseudoloysn. Ein loysir ikki trupulleikan, men letur sum ein. Vit lækkað meðalaldrin, men framleiða tað sama.

Nú kann hetta skriv tyk-jast at fara víða um. Og tað er eisini ætlanin. Tað at pilka ein trupulleika fram og so stæra seg blinda kann gera stórri skaða enn gagn. Serliga tá talan er um fakfólk. Ætli mær at fylja við og koma við viðmerk-ingum hvussu málið um paratbrávamarmarknaðin o.s.v. gongur. Tað at koma við einum uppskoti ella frágreiðing bindur eisini teir, sum koma við uppskot-inum.

Men kunnu vit ikki betra okkum - jú vit kunnu!

Vit kundu t.d. lært av skotum, tá tað kemur til veruliga at kanna viður-skiptini. Teir granska í hes-um viðurskiptum. Vit granska ikki í, hvussu vit gera tað betri liviligt her á landi. Aðrar uppgávur verða raðfestar hægri. Hjá okkum er næstan altíð talan um tað, nevnt kann verða »perma-nent brandslukning«. Eitt

samfelag, sum hevur fiski-vinnu sum høvudsvinna og einki (ella lítið og einki) nýtir til at granska høvuds-vinnuna - ringir eigin klokka?

Sjálvt Fiskivinnuskúlin liggur í andaleypi. Ringir eigin klokka enn?

So mitt ítøkjuga uppskot er at seta á stovn eina gransking av hvussu vit eiga at fyrhalda okkum, skulu vit liva her á landi. **Hetta saman við vinnulívinum.** Gera vit hetta, fara vit eftir sjálvum trupulleikanum.

At enda kann verða víst á vandan fyri at oljувinnan kann forkoma okkara sam-felag uppá stutt skil. Vinnu-lívið vendir eygni móti nøkrum vit einki vita um, meðan tað vit áttu at verið serfrøðingar í, **fiskivinnan**, hevur ein solvens uppá 1% og alivinnan eitt solvens-procent uppá -10. Nú eigur væl ein klokka at ringja. Annars vil eg til rithøv-undarnar siga, at tað eg gott at onkur tekur seg saman til at viðgera hesi viðurskipti. Tað er alt ov sjáldvan at vit fáa tilik uppskot. So takið kritikkun sum eitt upplegg til kjak.

Gordon Ejdesgaard

»17 sangarar« á heimavølli

Hóskvöldið hava 17 sangarar konsert í Ósaskúlanum í Klaksvík. Hetta er seinasta konsertin áðrenn uttanlandsferðina hjá kórinum

»17 sangarar« úr Klaksvík hava hóskvöldið seinastu konsertina áðrenn uttan-landsferðina, sum kórið fer á til Danmarkar og Nor-egi.

Kórið hevur havt kon-sertir í Havn og í Fugla-

firði, og undirtøkan hevur verið fram úr góð. Í Havn sang kórið fyri 300 fólkom og í Fuglafirði fyri 120.

At Monica Stauss Joen-sen á violin og Helga Hilmarssdóttir Gerðalíð á klaveri eru við á konsert-

unum, ger tær meira fjøl-broyttar, og hetta er við-virkandi til, at so nógv fólk hava verið til konsertirnar. Tær báðar fara eisini at spæla hóskvöldið.

Konsertin í Ósaskúlan-um hóskvöldið byrjar

klokkan 20, og atgongu-merki fáast frá mikudeg-num á Norðoya Kunning-arstovu. Tey kosta 50 krón-ur.

ek

Línu-snelluskip

bíligu til sølu við øllum.

Tlf. 83744

Hús til sølu

í vesturbýnum í Havn.

Tlf. 83744 - 57244